

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

RADA

OPINIA RADY

z dnia 7 lipca 2009 r.

w sprawie programu stabilności na lata 2008–2011 przedstawionego przez Słowację

(2009/C 170/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji,

po zasięgnięciu opinii Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

PRZEDSTAWIA NINIEJSZĄ OPINIĘ:

- 1) W dniu 7 lipca 2009 r. Rada zbadała program stabilności Słowacji na lata 2008–2011.
- 2) Po kilku latach dynamicznego wzrostu PKB słowacka gospodarka zaczęła wyhamowywać w czwartym kwartale 2008 roku, kiedy to tempo wzrostu PKB spadło do 2,5 % w ujęciu rok do roku. Mała, otwarta gospodarka Słowacji, charakteryzująca się względną specjalizacją w branży motoryzacyjnej i elektronicznej, ponosi negatywne skutki pogorszenia koniunktury gospodarczej w następstwie znaczącego spadku popytu zewnętrznego. Od czwartego kwartału 2008 roku notuje się gwałtowny spadek eksportu, co ma niekorzystny wpływ na produkcję przemysłową i zaufanie przedsiębiorców. Kryzys najciężej dotknął przemysł wytwórczy, natomiast sektor bankowy ucierpiał tylko nieznacznie. Po okresie stopniowego spadku bezrobocia, w czwartym kwartale 2008 roku jego stopa zaczęła rosnąć z powodu zwolnień będących następstwem pogorszenia koniunktury gospodarczej. Przewiduje się, że w latach 2009 i 2010 nastąpi znaczne pogorszenie stanu finansów publicznych. Pogorszenie salda nominalnego sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz salda strukturalnego oznacza gwałtowne zmniejszenie się pola manewru polityki budżetowej. Szacuje się, że łączna wartość pakietu stymulacyjnego przyjętego przez władze Słowacji w ramach reakcji na kryzys wyniesie w 2009 roku około 0,5 % PKB. Ponadto aprecjacja korony w okresie poprzedzającym przyjęcie euro oraz stosunkowo szybki wzrost płac w 2008 roku doprowadziły do osłabienia pozycji konkurencyjnej Słowacji, co może stanowić dodatkowy problem.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1. Dokumenty przytoczone w niniejszym tekście są dostępne na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

- 3) Scenariusz makroekonomiczny będący podstawą programu przewiduje, że wzrost realnego PKB obniży się z poziomu 6,4 % w 2008 roku do 2,4 % w roku 2009, a następnie stopniowo umocni się do 4,5 % do 2011 roku. Biorąc pod uwagę szacunki dotyczące PKB w pierwszym kwartale 2009 roku, zgodnie z którymi PKB skurczył się o 5,6 % w ujęciu rok do roku, wydaje się, że scenariusz ten oparty jest na wyraźnie optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu gospodarczego⁽¹⁾. Służby Komisji przewidują, że w 2009 roku spadek wyniesie 2,6 %, a w roku 2010 zanotowany zostanie niewielki wzrost o 0,7 %. W związku z szybkim pogarszaniem się w ostatnich miesiącach perspektyw ekonomicznych dla głównych partnerów handlowych Słowacji przewiduje się znacznie poważniejszy spadek eksportu, a jego odbicie będzie prawdopodobnie znacznie mniej wyraźne niż prognozuje się to w programie. Ponadto przewidywana w programie poprawa sytuacji gospodarczej w 2010 roku opiera się na założeniu, że obecne pogorszenie koniunktury nie będzie miało wpływu na potencjalny wzrost, co wydaje się mało prawdopodobne w związku ze spodziewanym spadkiem inwestycji trwałych.

W programie przewiduje się, że w 2009 roku inflacja spadnie do poziomu 2,2 %, a następnie wzrośnie do 3,6 % w 2010 roku i do 4,1 % w roku 2011. Wydaje się, że prognozy te są realistyczne, ale nie są w pełni spójne z założeniami programu dotyczącymi szybszego wzrostu w 2009 roku.

- 4) Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł w 2008 roku 2,2 % PKB, podczas gdy w poprzedniej zaktualizowanej wersji programu konwergencji zakładano, że wyniesie 2,3 % PKB. Nieco niższy niż przewidywano deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych jest następstwem lepszej sytuacji wyjściowej na koniec 2007 roku (o 0,6 % PKB) oraz wyższego niż oczekiwano wzrostu dochodów, lecz także wydatków. Do wzrostu dochodów przyczyniły się zwłaszcza przesunięcia składek emerytalnych z filaru kapitałowego do reparycyjnego, sprzedaż dodatkowych uprawnień do emisji oraz nieco wyższe od spodziewanych dochody pozapodatkowe. Nieoczekiwany wzrost wydatków wynikał przede wszystkim ze zobowiązań podjętych w ramach przeprowadzonych w przeszłości prywatyzacji oraz z umorzeń długów przedsiębiorstw niefinansowych. Korzystny rozwój sytuacji na rynku pracy i niższe niż planowano wydatki samorządów przyczyniły się jednak do ograniczenia wzrostu wydatków.
- 5) W programie przewiduje się, że w 2009 roku deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie do 3 % PKB. Stanie się to przede wszystkim w następstwie obecnego pogorszenia koniunktury i zadziałania automatycznych stabilizatorów. Służby Komisji przewidują większy wzrost deficytu sektora instytucji rządowych i pozarządowych, do poziomu 4,7 % PKB, co jest związane ze znacznie mniej optymistycznym scenariuszem makroekonomicznym. Wynikający z programu kurs polityki budżetowej mierzony zmianą salda strukturalnego, zgodnie z obliczeniami przeprowadzonymi przez służby Komisji na podstawie informacji przedstawionych w programie, będzie wiązać się z lekką ekspansją na poziomie około 0,5 %.
- 6) W programie stabilności nie określono średniookresowego celu budżetowego⁽²⁾ i skupiono się na utrzymaniu deficytu nominalnego na poziomie poniżej 3 % PKB, aby uniknąć procedury nadmiernego deficytu. Oczekuje się, że działania konsolidacyjne zostaną wznowione w 2010 roku, kiedy to wraz z ożywieniem gospodarczym ma zostać wycofana większość środków stymulacyjnych, a zwłaszcza w roku 2011. Planuje się, że deficyt nominalny w tych dwóch latach wyniesie – odpowiednio – 2,9 % i 2,2 % PKB. Korekta budżetowa ma nastąpić głównie po stronie wydatków, których udział w PKB ma w latach 2009–2011 zmniejszyć się o 1 punkt procentowy, głównie wskutek zmniejszenia wydatków na wynagrodzenia pracownicze i zużycie pośrednie, transfery socjalne oraz subsydia. Związane z tym środki nie zostały jednak określone. Przewidywany spadek dochodów wyniesieć ma 0,3 punktu procentowego PKB i wynikać z mniejszych wpływów ze składek na ubezpieczenia społeczne.
- 7) Istnieją poważne zagrożenia dla realizacji celów budżetowych. Przyjęty scenariusz makroekonomiczny jest nadmiernie optymistyczny. Istnieje prawdopodobieństwo, że założenia dotyczące niskiego poziomu bezrobocia prowadzą do niedoszacowania wartości wypłacanych świadczeń socjalnych. Z uwagi na rosnącą liczbę bezrobotnych wdrożenie aktywnych i pasywnych działań w zakresie rynku pracy będzie wymagało większych środków niż te zaplanowane w budżecie. Plany znacznego obniżenia kosztów pracy i spożycia pośredniego o 0,6 punktu procentowego PKB w latach 2009–2011 nie są poparte szczegółowymi informacjami na temat środków niezbędnych do osiągnięcia tego celu. Planowane ograniczenie subsydiów wydaje się trudne do osiągnięcia w warunkach postępującego pogorszenia otoczenia makroekonomicznego. Szacunki dotyczące dochodów należy traktować ostrożnie z dwóch względów. Po pierwsze, biorąc pod uwagę rozwój sytuacji gospodarczej w ostatnim okresie, ściągłość

⁽¹⁾ W programie przedstawiono nie w pełni dopracowany scenariusz alternatywny, który oparty jest na optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu na rok 2009 i bardziej realistycznych założeniach na rok 2010. Scenariusz ten przewiduje spadek tempa wzrostu PKB z poziomu 6,4 % w 2008 roku do – 1 % w 2009 roku, a następnie odbicie do poziomu 1 % w roku 2010.

⁽²⁾ W przedstawionej w listopadzie 2007 roku aktualizacji programu konwergencji cel ten określono jako deficyt strukturalny (tj. w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne, po skorygowaniu o działania jednorazowe) na poziomie 1 % PKB, który miałby zostać osiągnięty do 2010 roku.

podatków może być znacznie gorsza od oczekiwań, zwłaszcza w 2009 roku. Po drugie budżet na 2009 rok oparty jest na dużym przesunięciu środków z kapitałowego do repartycyjnego filara systemu emerytalnego, co prawdopodobnie nie nastąpi, z uwagi na obserwowane niskie zainteresowanie płatników składek możliwością powrotu do filara repartycyjnego.

- 8) Długoterminowy wpływ starzenia się społeczeństwa na budżet jest nieco powyżej średniej UE, co wynika głównie ze stosunkowo dużego wzrostu wydatków na emerytury w nadchodzących dekadach. W związku z tym ważne jest, aby nie rezygnować z przyjętego już planu reformy emerytalnej. By zapewnić stabilność finansów publicznych w długim okresie w sytuacji starzenia się społeczeństwa, konieczne jest dalsze reformowanie filara repartycyjnego systemu emerytalnego i unikanie zakłócania stabilności filara kapitałowego. Zgodnie z oceną zamieszczoną w programie, sytuacja budżetowa w 2008 roku poprawiła się wprawdzie w porównaniu z wyjściową sytuacją z poprzedniego programu, lecz nadal potęguje wpływ starzenia się społeczeństwa na długoterminową stabilność finansów państwa. Jeśli za punkt wyjścia przyjąć sytuację budżetową w 2009 roku przewidywaną w prognozie służb Komisji z wiosny 2009 roku, okaże się, że finanse publiczne Słowacji są jeszcze mniej stabilne. Do zmniejszenia zagrożeń dla stabilności finansów publicznych w długim okresie, które obecnie kształtują się na średnim poziomie, przyczyniłoby się osiągnięcie – zgodnie z założeniami programu – wyższych nadwyżek pierwotnych w perspektywie średnioterminowej.
- 9) Słowacja posiada niewiążące, wieloletnie ramy budżetowe i trzyletni okres planowania budżetu. Pomimo zalecenia zawartego w opinii Rady z 2007 roku nie wprowadzono wiążących przepisów dotyczących np. pułapów wydatków. Docelowe wartości deficytu, określone w publikowanych w przeszłości programach konwergencji, realizowano przede wszystkim dzięki lepszym od przewidywanych wynikom gospodarczym. Jednak w przeszłości zawarte w średniookresowych ramach budżetowych plany wydatków zawsze były przekraczane i następnie korygowane w górę. Z tego względu wskazane jest wprowadzenie prawnie wiążących przepisów dotyczących wydatków, mających zapewnić dyscyplinę budżetową w warunkach niższych dochodów. Jeśli chodzi o realizację reform instytucjonalnych, w programie stabilności stwierdza się, że od czasu ostatniej aktualizacji programu konwergencji nie nastąpiły istotne zmiany. W czerwcu 2008 roku władze Słowacji przyjęły program modernizacji „Słowacja 21”, w którym zawarto wiele środków mających na celu uproszczenie systemu podatkowego i systemu ubezpieczeń społecznych oraz stworzenie zintegrowanego systemu poboru podatków, ceł oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne. W tym celu planuje się utworzenie do 2013 roku jednego organu zajmującego się poborem podatków. Przewiduje się również wdrożenie systemów informatycznych umożliwiających elektroniczną wymianę danych między sektorami publicznym i prywatnym w czasie rzeczywistym. Takie środki poprawią skuteczność funkcjonowania administracji publicznej.
- 10) W reakcji na kryzys finansowy władze Słowacji wprowadziły gwarancję depozytów do pełnej wysokości wkładu. Narodowy Bank Słowacji zaostrzył wymogi w zakresie płynności banków. Aby złagodzić skutki środków mogących doprowadzić do ograniczenia dostępności kredytów dla przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, władze Słowacji dokapitalizowały dwa banki będące własnością skarbu państwa (Słowacki Bank Gwarancyjny i Rozwojowy oraz Eximbanka) oraz otworzyły linię kredytową w Europejskim Banku Inwestycyjnym. W celu udzielania gwarancji bankowych kredytom przyznawanym przez banki komercyjne małym i średnim przedsiębiorstwom Ministerstwo Finansów, Zrzeszenie Banków Słowackich, Eximbanka i Słowacki Bank Gwarancyjny i Rozwojowy podpisały porozumienie w sprawie współpracy i wymiany informacji w zakresie współfinansowania MŚP.
- 11) Wobec ograniczonego pola manewru polityki budżetowej ze względu na nierównowagę zewnętrzną wydaje się, że przyjęty przez Słowację ograniczony pakiet budżetowych środków stymulacyjnych na lata 2009 i 2010 stanowi odpowiednią reakcję na pogorszenie koniunktury gospodarczej. Po stronie dochodów do najważniejszych środków należą: przejściowe podniesienie kwoty dochodu wolnej od opodatkowania, wyższe świadczenia związane z zatrudnieniem dla pracowników o niskich dochodach, obniżenie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne dla osób samozatrudnionych oraz ulgi podatkowe na działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstw. Do najważniejszych środków po stronie wydatków zaliczyć należy: dotacje na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa, dodatkowe fundusze dla MŚP i przedsiębiorstw o charakterze społecznym, program złomowania samochodów oraz dotacje na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy. Władze Słowacji szacują, że łączna wartość tych środków wyniesie około 0,5 % PKB rocznie (w latach 2009 i 2010). Wpływ netto środków budżetowych wyniesie 0,4 % PKB. Ponadto władze Słowacji planują poprawić absorpcję funduszy unijnych i przyspieszyć wdrożenie partnerstw publiczno-prywatnych (PPP) na potrzeby budowy autostrad. Przyjęte środki są zgodne z europejskim planem naprawy gospodarczej, ponieważ są skierowane do grup będących w niekorzystnej sytuacji i w większości mają charakter doraźny. Jeśli chodzi o ramy czasowe, to realizacja pakietu stymulacyjnego jest nieco odsunięta w czasie, ponieważ tylko połowa wszystkich skutków budżetowych będzie miała miejsce w 2009 roku. Projekty PPP w zakresie infrastruktury transportowej mają wprawdzie potencjał, aby dostarczyć gospodarce silnego impulsu rozwojowego, jednak ich realizacja może się opóźnić ze względu na ograniczenia administracyjne i kredytowe. Generalnie środki stymulacyjne prawdopodobnie przyczynią się do złagodzenia negatywnego wpływu kryzysu na krajowy popyt i rynek pracy.

Środki te związane są ze średniookresowym programem reform i z zaleceniami dla Słowacji, przedstawionymi przez Komisję w dniu 28 stycznia 2009 roku w ramach strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia i zatwierdzonymi przez Radę Europejską na posiedzeniu wiosennym dnia 19 marca.

- 12) Zgodnie ze śródkokresową prognozą służb Komisji z wiosny 2009 roku przewidywany kurs polityki budżetowej w 2009 roku ma charakter umiarkowanie ekspansywny w związku z realizacją pakietu budżetowych środków stymulacyjnych. Po 2009 roku przewiduje się nieznaczną poprawę salda strukturalnego w wyniku planowanej konsolidacji budżetowej, zwłaszcza cięć po stronie wydatków. W całym okresie objętym programem nie zostanie jednak zachowany margines bezpieczeństwa chroniący przed przekroczeniem wartości referencyjnej wynoszącej 3 % PKB. Realizacja celów budżetowych będzie prawdopodobnie trudna, biorąc pod uwagę, że przedstawione w programie założenia makroekonomiczne mają wyraźnie optymistyczny charakter, a planowane cięcia wydatków nie są poparte konkretnymi środkami.
- 13) Jeśli chodzi o wymagania w zakresie danych, określone w kodeksie postępowania dotyczącym programów stabilności i konwergencji, w programie przedstawiono niemal wszystkie dane obowiązkowe i opcjonalne ⁽¹⁾.

Podsumowując, polityka budżetowa Słowacji w 2009 roku będzie miała charakter umiarkowanie ekspansywny, a od roku 2010 stanie się restrykcyjna. Przedstawione w programie stabilności przewidywania budżetowe oparte są na wyraźnie optymistycznych założeniach makroekonomicznych. Istnieją wyraźne zagrożenia dla realizacji celów budżetowych. Przyjęcie w 2009 roku ekspansywnego kursu polityki budżetowej, w tym ograniczonych środków stymulacyjnych, wydaje się adekwatne w świetle problemów związanych z konkurencyjnością, a zatem jest zgodne z europejskim planem naprawy gospodarczej. Jednak osiągnięcie średniookresowych celów budżetowych wymagać będzie poważniejszej niż przewidziano w programie konsolidacji strukturalnej po roku 2009. Konsolidacja powinna zostać wsparta konkretnymi środkami po stronie wydatków. Pogorszenie stanu finansów publicznych zagraża ponadto ich długoterminowej stabilności. W tym kontekście konieczne jest dalsze reformowanie filara repartycyjnego systemu emerytalnego i unikanie zakłócania stabilności filara kapitałowego.

W świetle powyższej oceny wzywa się Słowację do:

- (i) planowej realizacji środków antykryzysowych zgodnie z europejskim planem naprawy gospodarczej w ramach paktu stabilności i wzrostu;
- (ii) zapewnienia konsolidacji począwszy od 2010 roku, wraz z poprawą sytuacji gospodarczej. Strategia budżetowa i konsolidacja powinny zostać wsparte konkretnymi środkami służącymi obniżeniu wydatków począwszy od 2010 roku, co powinno zostać uzupełnione wprowadzeniem prawnie wiążących pułapów wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych, mających zapewnić dyscyplinę budżetową w warunkach niższych dochodów;
- (iii) dalszego reformowania filara repartycyjnego systemu emerytalnego i unikania zakłócania stabilności filara kapitałowego wobec przewidywanego wzrostu wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa, tak aby poprawić długoterminową stabilność finansów publicznych.

Porównanie głównych prognoz makroekonomicznych i budżetowych

		2007	2008	2009	2010	2011
Realny PKB (zmiana w %)	PS kwiecień 2009	10,4	6,4	2,4	3,6	4,5
	KOM wiosna 2009	10,4	6,4	- 2,6	0,7	bd.
	PK listopad 2007	8,8	6,8	5,8	5,0	bd.
Inflacja HICP (%)	PS kwiecień 2009	1,9	3,9	2,2	3,6	4,1
	KOM wiosna 2009	1,9	3,9	2,0	2,4	bd.
	PK listopad 2007	1,7	2,3	2,6	2,7	bd.

⁽¹⁾ W szczególności w części dotyczącej prognoz makroekonomicznych brak jest danych dotyczących przyrostu rzeczowych środków obrotowych oraz nabycia netto aktywów wyjątkowej wartości. W niektórych pozycjach brak jest danych za rok 2007 (które zostały jednak przedstawione na życzenie).

		2007	2008	2009	2010	2011
Luka produktowa ⁽¹⁾ (% potencjalnego PKB)	PS kwiecień 2009	5,1	6,5	3,5	1,7	1,0
	KOM wiosna 2009 ⁽²⁾	6,5	8,0	0,9	- 2,2	bd.
	PK listopad 2007	1,8	2,3	2,1	1,4	bd.
Wierzytelności/zadłużenie netto wobec reszty świata (% PKB)	PS kwiecień 2009	- 4,6	- 5,8	- 4,2	- 2,9	- 2,6
	KOM wiosna 2009	- 4,7	- 5,6	- 7,6	- 6,2	bd.
	PK listopad 2007	- 3,4	- 1,9	- 1,1	- 0,4	bd.
Dochody sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS kwiecień 2009	32,7	33,4	32,1	31,6	31,8
	KOM wiosna 2009	32,5	32,7	33,6	34,1	bd.
	PK listopad 2007	33,2	33,0	31,8	31,8	bd.
Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS kwiecień 2009	34,6	35,6	35,1	34,5	34,1
	KOM wiosna 2009	34,4	34,9	38,3	39,4	bd.
	PK listopad 2007	35,7	35,3	33,7	32,6	bd.
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS kwiecień 2009	- 1,9	- 2,2	- 3,0	- 2,9	- 2,2
	KOM wiosna 2009	- 1,9	- 2,2	- 4,7	- 5,4	bd.
	PK listopad 2007	- 2,5	- 2,3	- 1,8	- 0,8	bd.
Saldo pierwotne (% PKB)	PS kwiecień 2009	- 0,6	- 0,9	- 1,7	- 1,7	- 1,0
	KOM wiosna 2009	- 0,5	- 0,9	- 3,3	- 4,0	bd.
	PK listopad 2007	- 1,0	- 0,9	- 0,3	0,5	bd.
Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne ⁽³⁾ (% PKB)	PS kwiecień 2009	- 3,4	- 4,1	- 4,0	- 3,4	- 2,5
	KOM wiosna 2009	- 3,8	- 4,5	- 4,9	- -4,7	bd.
	PK listopad 2007	- 3,0	- 3,0	- 2,4	- 1,2	bd.
Saldo strukturalne ⁽⁴⁾ (% PKB)	PS kwiecień 2009	- 4,2	- 3,8	- 4,4	- 3,5	- 2,6
	KOM wiosna 2009	- 3,8	- 4,7	- 5,0	- 4,7	bd.
	PK listopad 2007	- 3,0	- 3,1	- 2,4	- 1,2	bd.
Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych brutto (% PKB)	PS kwiecień 2009	29,4	27,6	31,4	32,7	32,7
	KOM wiosna 2009	29,4	27,6	32,2	36,3	bd.
	PK listopad 2007	30,6	30,8	30,5	29,5	bd.

Uwagi:

⁽¹⁾ Dane za 2007 rok dotyczące realnego PKB i inflacji HICP przedstawiono na zasadzie bilateralnej.

⁽²⁾ Podane w programie wartości luki produktowej oraz salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne zostały przeliczone przez służby Komisji na podstawie informacji przedstawionych w programie.

⁽³⁾ W oparciu o szacowany potencjalny wzrost w wysokości - odpowiednio - 5,6 %, 4,9 %, 4,4 % i 3,9 % w latach 2007-2010.

⁽⁴⁾ Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe. Środki jednorazowe i tymczasowe wynoszą zgodnie z najnowszym programem 0,8 % PKB w 2007 roku, 0,4 % PKB w 2009 roku oraz 0,1 % PKB w latach 2009 i 2010 (wszystkie te środki przyczynią się do zwiększenia deficytu) oraz 0,3 % PKB w 2008 roku (środki przyczynią się do zmniejszenia deficytu), natomiast zgodnie z prognozą służb Komisji wyniosą 0,2 % PKB w 2008 roku i 0,1 % PKB w latach 2009 i 2011 (wszystkie te środki przyczynią się do zwiększenia deficytu).

Źródło:

Program stabilności (PS); prognozy służb Komisji z wiosny 2009 roku (KOM); obliczenia służb Komisji.